

Epifani – Helligtrekonger

Matthæus 2:1-12. Esajas 60:1-6. Efeser 3:1-12

Epifanitiden strækker sig over 7 søndage. Fra afslutningen af juletiden til begyndelsen af fastetiden. Epifani betyder tilsynekomst og/eller åbenbaring og/eller ”aha, nu forstår jeg.” Alle gudstjenester i epifanitiden skal fortælle, hvem og hvad den Jesus er, som blev født i julen. Vi skal altså finde den pointe i hver af teksterne, hvor vi lærer noget nyt om Jesus.

Epifani-søndagen, 4. januar, har Matthæus’ historie om de vise mænd fra det ukendte Østen, som er de første, der proklamerer, at de har forstået, at Jesus er mere end en almindelig dreng, der er kommet til verden. Esajas 60:1-6, hvor der tales om lyset, skattene, der bringes på kameler, guld og røgelse, er hentet fra den store befrielsesforkynder under Exilet i Babylon og Persien, hvis hovedbudskab er, at Gud skaber en ny fremtid og et nyt folk, og denne Guds skabelse er knyttet til den særlig person, som skal komme og forandre alt. Ved at læse Esajas i forbindelse med de vise mænd lærer vi, at kirken altid har tolket, hvem Jesus er på baggrund af især Esajas’ profetier om Herrens salvede, som skal komme. Valget af Esajas som tolkningstekst til evangelieteksterne, finder vi de fleste søndage i Epifanitiden. I historien om de vise mænd er det dog Mika 5:1-3, som er den primære tekst for de vise mænd i deres søgen efter den ventede Herrens Tjener fra Judas stamme, fra Jøderne, fra Betlehem, hvor også kong David kom fra.

Men hvad er der med de vise mænd? Uventet og ukendte, som de er, dukker de pludselig op, som hovedpersoner i den første afsløring er, hvad det er for en Jesus, der lige er blevet født. Den nyeste forskning i evangelierne viser, at Lukas evangeliet er blevet til lang tid efter Matthæus. Så det giver god mening, at Matthæus udråber de vise mænd, som de første, der søger Gud, og først finder Gud, når de når frem til Jesus hos den lille familie i Betlehem.

Hvis ikke de vise mænds vidnesbyrd havde været så stærkt, så ville de kritiske forhold omkring dem måske have været så dominerende, at Matthæus aldrig havde viderebragt historien. For hvordan lyder det, at personer fra den jødiske religions lederskab ikke opdagede, at Jesus er ankommet, men mænd, hvis visdom bestod i at tyde stjernernes bevægelser på himlen, noget som Det Gamle Testamente advarer imod i Babylon, som en fremmed religion, en hedninge-religion. Men Matthæus’ pointe er, at de fremmede fandt frem til Jesus, og de vidnede om forventningerne til Jesu gerninger. Jøderne, med de bedste forudsætninger, fandt ikke frem til Jesus.

Og så er der stjernefænomenet. Der har været utallige spekulationer på, hvad det dog kunne være. Og ingen tilfredsstillende forklaringer. Det er jo ligegyldigt, hvad stjernefænomenet var. Matthæus’ pointe er, at der var noget, et tegn, et fænomen, som de vise mænd forstod, som en Guds ledelse, et signal fra Gud. Og fænomenet ledte dem til Jesus. Først da stjerne-fænomenet stod stille, vidste de, at her var målet for deres rejse. Ikke templet, ikke præsteskabet i Jerusalem, ikke bogen eller andre bøger, ikke bekendelsen eller en speciel formulering af troen, ikke fremvisning af en bestemt fromhed, men Jesus, personen, som lå der.

Efeser 3 er angivet som en ny tekst, til tolkning af det, der sker med de vise mænds fund. Her er det Paulus, som skriver om Guds plan, Guds bestemmelse, at også hedningene, som Paulus især henvender sig til, skal få del i Kristus-hemmeligheden. Kristus-hemmeligheden, et mærkeligt udtryk, som kun findes få gange i Efeser og Kolossenser. Mon ikke Paulus tænker på det forhold, at et menneske kan lære alt muligt om Jesus-historien. Der er mange historier i den historie. Og så pludselig opstår den overbevisning, den umulige tanke, at Jesus er Gud, at den historiske Jesus var med ved skabelsen af verden, at Guds frelse af alle mennesker er et spørgsmål om at se Jesus som

frelseren. Det er en umulig tanke som kun de mest filosofiske filosoffer tror, engang imellem. Men det er en tanke, et håb, som pludselig kan overvælde et menneske, når de mange, mange historier om Jesus bliver fortalt og beundret. Er det Kristus-hemmeligheden, som Paulus forstår det? Og er Vismændenes tilbedelse af en nyfødt dreng et tegn på, at de i deres ukristelige visdom har indset noget af Kristus-hemmeligheden? Det har været en tanke, at Vismændene måske har fået deres indsigt i Kristus-hemmeligheden fra den Esajas, som prædikede Esajas 60. Hans forkyndelse havde lydt der, i Østen, hvor de vise mænd kom fra og vendte tilbage til.

Salmeforslag:

128. Dejlig er den himmel blå

442. Imellem nattens stjerner